

Program strategiczny
Proinnowacyjny samorząd lokalny
w ramach Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski
na lata 2015-2020 (RIS3)

Wyniki Ankiety 2017

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
2. Zakres terytorialny badania.....	4
3. Lokalne specjalizacje, sposób ich identyfikowania przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz przykłady współpracy w ramach specjalizacji.....	5
4. Nisze rynkowe na terenie województwa wielkopolskiego zidentyfikowane przez JST.	9
5. Tereny inwestycyjne a lokalne specjalizacje	11
6. Instytucje otoczenia biznesu i start-upy funkcjonujące na obszarze wielkopolskich JST.	13
7. Przykłady współpracy samorządów lokalnych w zakresie promocji i wdrażania innowacji w sektorze publicznym	14
8. Innowacyjne zamówienia i usługi publiczne - promowanie najlepszych dobrych praktyk z regionu.	15
9. Podsumowanie	18

Załącznik:

Ankieta: Program strategiczny Proinnowacyjny Samorząd Lokalny

Wprowadzenie

Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji, funkcjonujące w ramach struktur Departamentu Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, jest jednostką odpowiedzialną za monitoring procesów innowacyjnych w regionie, w szczególności inteligentnych specjalizacji Wielkopolski oraz stopnia wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020 (RIS3), przyjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 30 marca 2015 roku Uchwałą Nr V/104/15.

Elementem wdrażania przyjętej strategii innowacji jest realizacja przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego V programu strategicznego **„Proinnowacyjny samorząd lokalny”**. Program ten powstał w celu wsparcia zainteresowanych miast, gmin i powiatów lub ich związków w świadomym prowadzeniu polityki innowacyjnej, w tym w szczególności poprzez rozwijanie specjalizacji podregionalnych/lokalnych. Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji działa również na rzecz promowania i koordynacji wdrażania przyjętej strategii RIS3, włączając się tym samym w implementację programu strategicznego „Proinnowacyjny samorząd lokalny”.

Zgodnie z przyjętymi założeniami polityki innowacyjnej, samorządy mogą pełnić rolę aktywnych liderów zarówno inicjujących nowe rozwiązania proinnowacyjne, jak i wzmacniających kulturę innowacyjności. Dysponują one instrumentami oddziaływania pośredniego na poziom innowacyjności i konkurencyjności regionu: od zarządzania infrastrukturą techniczną i innowacyjną, poprzez regulacje prawa lokalnego, po promowanie lokalnej gospodarki. Jednocześnie władze lokalne mogą propagować nowe innowacyjne postawy i podejścia – preferować usługi publiczne o charakterze innowacyjnym w działalności edukacyjnej, w zakresie zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i innowacyjnej oraz usprawniać procesy wewnętrzne podnoszące innowacyjność w ramach własnych urzędów. Jeżeli działania samorządów lokalnych w zakresie wspierania innowacyjności mają podnosić innowacyjność w ramach własnych urzędów, powinny być realizowane we współpracy z innymi samorządami o podobnych specjalizacjach, np. na poziomie podregionalnym. Realizowane działania powinny być spójne z polityką innowacyjną regionu. Podniesienie poziomu innowacyjności w jednostkach samorządu terytorialnego winno opierać się na dialogu z przedsiębiorstwami oraz podmiotami tworzącymi cały ekosystem i udzielaniu wsparcia w zakresie wzmacniania innowacyjności branż szczególnie istotnych dla gospodarki lokalnej, w tym innowacji w sektorach tradycyjnych. Tak rozumiane podejście do polityki innowacji na poziomie lokalnym może przyczynić się do osiągnięcia głównego celu RIS3 tj. podniesienia innowacyjności i konkurencyjności Wielkopolski poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji.

Prawidłowe wdrażanie strategii jest nierozdzielnie połączone z monitorowaniem stopnia realizacji założonych programów strategicznych, w tym ich celów. W związku z powyższym Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji cyklicznie realizuje badanie ankietowe skierowane do wszystkich JST z regionu, wspomagające proces monitorowania RIS3. Wyniki badania zostaną wykorzystywane m.in. do udoskonalania oferowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego instrumentów wsparcia dla JST oraz przyjmowanych form współpracy. Efektem przeprowadzonych badań będzie również promocja najlepszych praktyk wielkopolskich JST w obszarze wspierania innowacji na poziomie lokalnym.

Niniejsze opracowanie stanowi podsumowanie drugiego badania ankietowego (za rok 2017) w kontekście wdrażania programu strategicznego RIS3 „Proinnowacyjny samorząd lokalny”, dostarczając informacji nt. świadomości JST w obszarze obecnych lokalnie procesów innowacyjnych i potencjału innowacyjnego, a pośrednio w zakresie stopnia realizacji założonych celów strategicznych.

Zakres terytorialny badania

W 2018 r. Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji, skierowało ankietę podsumowującą rok 2017 do 257 jednostek samorządowych województwa wielkopolskiego tj. 35 powiatów (w tym 4 grodzkich) oraz 226 gmin (w tym 116 gmin wiejskich, 91 miejsko-wiejskich oraz 19 miejskich)¹.

Mapa 1: Podział administracyjny województwa wielkopolskiego – obszar objęty ankietyzacją

Źródło: Praktyczny przewodnik po Polsce - bing.com/images

¹ Wyjaśnienie 257 jednostek samorządowych województwa wielkopolskiego tj.: 35 powiatów (w tym 4 powiaty grodzkie, które jednocześnie są gminami)

Zestawienie miast/gmin/powiatów, które odpowiedziały na ankietę – Tabela 1

Lp.	Obszar obejmujący powiat	Liczba miast / gmin / powiatów, do których wysłano ankietę	Liczba miast / gmin/ powiatów, które odpowiedziały na ankietę w roku 2016	Liczba miast / gmin/ powiatów, które odpowiedziały na ankietę w roku 2017	Przyrost/spadek %
1.	chodzieski	6	3	2	-17
2.	czarnkowsko-trzcianecki	9	5	8	33
3.	gnieźnieński	11	4	7	27
4.	gostyński	8	5	6	13
5.	grodziski	6	3	6	50
6.	jarociński	5	4	4	0
7.	kaliski	12	3	7	33
8.	Miasto Kalisz	1	1	1	0
9.	kępiński	8	5	8	38
10.	kolski	12	9	7	-17
11.	Miasto Konin	1	0	1	100
12.	koniński	15	9	10	7
13.	kościański	6	4	3	-17
14.	krotoszyński	7	2	4	29
15.	leszczyński	8	3	4	13
16.	Miasto Leszno	1	1	1	0
17.	międzychodzki	5	4	5	20
18.	nowotomyski	7	3	3	0
19.	obornicki	4	1	1	0
20.	ostrowski	9	6	6	0
21.	ostrzeszowski	8	3	3	0
22.	piłski	10	6	7	10
23.	pleszewski	7	2	5	43
24.	Miasto Poznań	1	1	1	0
25.	poznański	18	8	8	0
26.	rawicki	6	5	4	-17
27.	słupecki	9	4	6	22
28.	szamotulski	9	4	4	0
29.	średzki	6	3	3	0
30.	śremski	5	3	3	0
31.	turecki	10	4	4	0
32.	wągrowiecki	8	5	5	0
33.	wolsztyński	4	2	1	-25
34.	wrzesiński	6	4	6	33
35.	złotowski	9	5	5	0
	Suma JST/średnia%	257	134	159	10

Źródło: opracowanie własne WOI

Lokalne specjalizacje, sposób ich identyfikowania przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz przykłady współpracy w ramach specjalizacji

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego zweryfikowano wiedzę samorządów lokalnych dotyczącą identyfikacji lokalnych specjalizacji, rozumianych jako wyodrębniona w ramach konkretnej lokalizacji, posiadająca duży potencjał gospodarczy/naukowy, szczególnie istotny z punktu widzenia gospodarki miasta/gminy/powiatu dziedzina/branża, której rozwój ma wpływ na podniesienie innowacyjności i konkurencyjności całego regionu.

33 jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego (20%) z 21 powiatów zadeklarowało, że posiada lokalne specjalizacje.

Zestawienie lokalnych specjalizacji identyfikowanych przez samorzady z Wielkopolski – Tabela 2

Lp.	Obszar obejmujący powiat	Wskazywane przez JST (powiaty/miasta/gminy) lokalne specjalizacje	Obszary Inteligentnych Specjalizacji wg RIS3, w które wpisują się lokalne specjalizacje
1.	czarnkowsko-trzcianecki	produkcja wyrobów ze stali nierdzewnej, przetwórstwo drewna, produkcja mebli	Przemysł jutra, Wnętrza przyszłości
2.	gostyński	budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, branża bryczkarska (obróbka metali)	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
3.	gnieźnieński	produkcja żywności, premiksy do pasz dla zwierząt	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
4.	jarociński	przetwórstwo oraz dystrybucja wyrobów stalowych, przetwórstwo rybne, przetwórstwo rolno – spożywcze przetwarzanie mięsa (ubój i rozbiór bydła oraz trzody chlewnej), produkcja wyrobów mlecznych, produkcja paszy	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
5.	kaliski	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
6.	Miasto Kalisz	przemysł lotniczy, przemysł spożywczy,	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
7.	kępiński	branża meblarska	Wnętrza przyszłości
8.	kolski	branża rolniczo – hodowlana, wyrób wędlin, przetwórstwo szkła, przetwórstwo betonu, wydobycie soli kamiennej,	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra.
9.	koniński	gospodarka, turystyka, transport, energia,	Przemysł jutra, Wyspecjalizowane procesy logistyczne.
10.	Miasto Konin	paliwowo energetyczne, logistyka	Przemysł jutra, Wyspecjalizowane procesy logistyczne.
11.	krotoszyński	branża handlowa oraz motoryzacyjna	Przemysł jutra.

12.	Miasto Leszno	branża spożywcza, branża budowlana, branża metalowo-maszynowa	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra, Rozwój oparty na ICT.
13.	międzychodzki	przetwórstwo drewna w związku z odnawianiem drzewostanu Puszczy Noteckiej, przetwórstwo spożywcze – głównie przetwarzanie i konfekcjonowanie mięsa przemysł meblarski, przetwórstwo tworzyw sztucznych, rzemiosło, przemysł budowlany, logistyka, spedycja, składowanie utylizacja odpadów, uprawa roślin kwiatowych	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra, Wnętrza przyszłości, Wyspecjalizowane procesy logistyczne.
14.	ostrowski	obróbka i przetwórstwo metali	Przemysł jutra.
15.	pilski	nowoczesne technologie medyczne, biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, turystyka i środowisko, przetwórstwo przemysłowe (przemysł i budownictwo), przemysł poligraficzny, przemysł oświetleniowy, przemysł metalowy, wyspecjalizowane procesy logistyczne, wnętrza przyszłości, rozwój oparty na ICT.	Nowoczesne technologie medyczne, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra, Wyspecjalizowane procesy logistyczne, Wnętrza przyszłości, Rozwój oparty na ICT.
16.	Miasto Poznań	usługi nowoczesne dla biznesu (BPO, SSC), IT, branża motoryzacyjna – produkcja pojazdów oraz poddostawcy, R&D - branża związana z istnieniem silnego ośrodka akademickiego i istniejącego potencjału badawczo-rozwojowego, materiały dla budownictwa i wyposażenia wnętrz, logistyka, E-commerce, farmaceutyczno-biotechnologiczna, chemia i przetwórstwo tworzyw sztucznych, przetwórstwo spożywcze.	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Wnętrza przyszłości, Przemysł jutra, Wyspecjalizowane procesy logistyczne, Rozwój oparty na ICT, Nowoczesne technologie medyczne.
17.	poznański	logistyka i spedycja.	Wyspecjalizowane procesy logistyczne.
18.	rawicki	rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze przemysł metalowy.	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra.
19.	śremski	krawiectwo i tapicerstwo, produkcja profili okiennych, fasad, przemysł ciężki – odlewnictwo.	Przemysł jutra.
20.	turecki	weterynaria i mikrobiologia, transport, przemysł drzewny, wnętrza przyszłości,	Nowoczesne technologie medyczne, Wyspecjalizowane procesy logistyczne,

		przemysł jutra, rozwój oparty na ICT	Wnętrza przyszłości, Przemysł jutra, Rozwój oparty na ICT
21.	wrzesiński	produkcja rolna i sadownicza, branża motoryzacyjna, branża budowlana	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł jutra.

Źródło: opracowanie własne WOI

Sposób identyfikowania przez JST lokalnych specjalizacji.

33 JST określając lokalną specjalizację, były w stanie oszacować liczbę przedsiębiorstw wpisujących się we wskazaną specjalizację. Jest ona zróżnicowana i wahała się od kilku do kilku tysięcy przedsiębiorstw.

JST najczęściej identyfikowały swoje lokalne specjalizacje biorąc pod uwagę:

- badania i analizy dotyczące rynku pracy – w tym koncentracji zatrudnienia,
- analizy dotyczące potencjału gospodarczego,
- badania i analizy realizowane przy okazji tworzenia Strategii Promocji Gminy,
- analizy dotyczące podmiotów wg GUS,
- analizy dotyczące podmiotów wg CEIDG,
- analizy branż dominujących w regionie,
- analizy gospodarstw rolnych w regionie,
- analizy danych statystycznych – liczba podmiotów gospodarczych (według PKD),
- analizy dotyczące największych firm w regionie.

Przykłady współpracy w ramach specjalizacji

Przyjęty w Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020 model rozwoju w oparciu o innowacje wskazuje na współpracę samorządów jako jeden z kluczowych czynników skutecznego wspierania innowacyjności na poziomie lokalnym. Przeprowadzone badanie zakładało pozyskanie informacji odnośnie współpracy podmiotów reprezentujących zidentyfikowane lokalne specjalizacje. 10% z ogółu ankietowanych JST podało przykłady takiej współpracy, tj.: 15 JST z powiatów: gostyńskiego, jarocińskiego, krotoszyńskiego, Miasto Kalisz, Miasto Leszno, Miasto Poznań, rawickiego, szamotulskiego, międzychodzkiego, pilskiego, tureckiego, kolskiego, kępińskiego. Są to:

- wsparcie szkoleniowe, doradcze, warsztaty, spotkania biznesowe, infrastruktura drogowa,
- podpisanie listu intencyjnego – budowa terminala przeładunkowego – Miasto Konin-Wielkopolskie Centrum Logistyczne Konin-Stare Miasto-PKP,
- staże uczniów szkół ponadgimnazjalnych w przedsiębiorstwach m.in. u liderów „wnętrz przyszłości” i „Przemysłu 4.0”,
- promocja - prezentacja lokalnego potencjału,
- udział w targach, konferencjach międzynarodowych i krajowych,
- spotkania branżowe,
- realizacja wspólnych projektów,
- usługi doradcze,
- współpraca w ramach klastrów, grup producenckich,
- wzajemna współpraca lokalnych podmiotów gospodarczych w ramach outsourcingu (np. zlecenie konserwacji i napraw sprzętu firmom zewnętrznym),
- współpraca przedsiębiorstw z danej branży w ramach lokalnych organizacji.

Nisze rynkowe na terenie województwa wielkopolskiego zidentyfikowane przez JST.

Zgodnie z RIS3 efektywna polityka innowacyjna opiera się na faktach, stąd kluczowa jest znajomość obecnego i przyszłego potencjału gospodarczego poszczególnych JST, w tym wiedza o tzw. niszach rynkowych rozumianych jako część rynku, którego potrzeby nie są zaspokojone. Przedsiębiorstwa działające w niszy rynkowej muszą być mocno wyspecjalizowane w produkcji danego dobra czy usługi. Ze względu na małą liczbę nabywców nisze rynkowe obsługiwane są najwyżej przez kilku producentów i znajdują klientów głównie za granicą. Innowacyjne produkty najczęściej zaczynają swój cykl życia w niszy rynkowej, która następnie przekształca się w rosnący rynek. Wzrost popytu na daną usługę/produkt przyczynia się do rozwoju danej niszy, a co za tym idzie do rosnącej specjalizacji lokalnej, która może stanowić o przewadze konkurencyjnej poszczególnych JST. W związku z powyższym, w ramach przeprowadzonej ankiety zbadano na ile samorządy lokalne w Wielkopolsce mają wiedzę o funkcjonujących na ich terenie niszach rynkowych: 32 JST z 18 powiatów zidentyfikowało nisze rynkowe występujące na ich terenie i potrafiło wskazać konkretne nazwy przedsiębiorstw. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Wskazywane przez JST nisze rynkowe na terenie Wielkopolski – Tabela 3

Lp.	Obszar obejmujący powiat	Rodzaj niszy rynkowej	Obszary Inteligentnych Specjalizacji wg RIS3, w które wpisują się lokalne nisze rynkowe
1.	czarnkowsko-trzcianiecki	produkcja wysokiej klasy bagażników rowerowych oraz przyczep samochodowych, projektowanie i wyposażanie promów pasażerskich i statków turystycznych w systemy gastronomiczne ze stali nierdzewnej, produkcja kominków, projektowanie, wytwarzanie, produkcja, obróbka powierzchniową i wykończenie tłoczonego aluminium, budowa przyczep rolniczych do transportu i rozprowadzania nawozów,	Przemysł jutra, Wnętrza przyszłości.
2.	gostyński	produkcja powozów konnych, produkcja odzieży i mebli dziecięcych, produkcja opakowań przetwórstwo rolno-spożywcze	Wnętrza przyszłości, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
3.	jarociński	produkcja łodzi i jachtów	Przemysł jutra
4.	kaliski	produkcja żywności liofilizowanej oraz kolagenu, gama produktów zaliczanych do kategorii superfood, przez wyroby z kokosa, makarony dietetyczne, po japońską herbatę i eko kosmetyk.	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
5.	Miasto Kalisz	renowacja, produkcja instrumentów muzycznych.	
6.	krotoszyński	serwis maszyn budowlanych.	Przemysł jutra.
7.	koniński	producent maszyn, urządzeń i systemów transportu wewnętrznego.	Przemysł jutra, Wyspecjalizowane procesy logistyczne.

8.	Miasto Leszno	produkcja zbiorników na paliwa (głównie dla małych lotnisk), producent czekoladek „funkcyjnych” z kulturami bakterii GanedenBC30.	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
9.	międzychodzki	produkcja gotowych domów drewnianych żywność dla wegetarian („ekożywność”; „zdrowa żywność”); produkcja umywalek i brodzików z kompozytu mineralnego	Wnętrza przyszłości, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
10.	ostrowski	dostawa ciekłego helu na tereny UE -euro hel.	Przemysł jutra.
11.	pilski	produkcja precyzyjnych elementów metalowych, produkcja pasz, koncentratów i premiksów metodą ekstruzji, renowacja samochodów zabytkowych marki mercedes, produkcja systemów pojenia i karmienia zwierząt hodowlanych, produkcja specjalistycznych rozwiązań do przewozu np. sprzętu sportowego, dzieci.	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
12.	Miasto Poznań	przedsiębiorstwa projektujące gry wideo, technologie 3D – wytwarzanie urządzeń oraz oprogramowania eco e-commerce FMCG produkcja ekologicznych zabawek edukacyjnych.	Rozwój oparty na ICT.
13.	poznański	produkcja farb dla segmentu m.in. morskiego i jachtowego, produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych, żywności dietetycznej, preparaty odżywcze i witaminowe, badania nad wykorzystaniem owadów jako paszy dla zwierząt oraz rozwijaniu innowacyjnych rozwiązań w przemysłowej hodowli i chowie owadów, haftowanie sztandarów.	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
14.	szamotulski	produkcja robotów przemysłowych, robotyki edukacyjnej, produkcja trawy z rolki.	Rozwój oparty na ICT.
15.	śremski	odlewnictwo artystyczne.	
16.	wągrowiecki	produkcja żywność dla wegetarian, ekożywność, zdrowa żywność przemysł spirytusowy, usługi związane z montażem kominków, wypalaniem cegieł.	Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.
17.	turecki	uruchomienie bardzo nowoczesnej automatycznej linii galwanicznej, wykorzystującej zaawansowaną technologię wspomaganą procesów chemicznych przez działanie wyselekcjonowanych bakterii, producent elementów wykorzystywanych do produkcji pojazdów w przemyśle kolejowym oraz motoryzacyjnym, probiotyki, probiotechnologia, serologia, bakteriologia, analityka.	Przemysł jutra, Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.

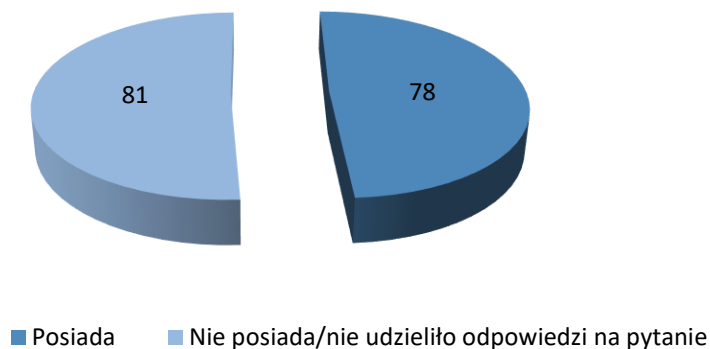
18.	złotowski	Producent okuć obwiedniowych do stolarki otworowej, producent urządzeń diagnostycznych produkcja oraz instalacja nowoczesnych urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych dla różnych sektorów rolnictwa.	Przemysł jutra.
-----	-----------	--	-----------------

Źródło: opracowanie własne WOI

Tereny inwestycyjne a lokalne specjalizacje

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020 (RIS3), bazując na przeprowadzonej Diagnozie innowacyjności i konkurencyjności Wielkopolski, wskazuje na konieczność intensyfikacji działań zmierzających do tworzenia nowej i rozwoju istniejącej infrastruktury terenów inwestycyjnych, szczególnie pod kątem specjalizacji. Tego typu działania mogą istotnie przyczynić się do tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju innowacyjności na poziomie lokalnym. Dlatego też w ramach przeprowadzonego badania zanalizowano zarówno ile JST (szacunkowo) posiada tereny inwestycyjne oraz czy są one rozwijane pod kątem zidentyfikowanych specjalizacji. Spośród 159 JST 78 jednostek samorządu terytorialnego (49%) posiada tereny inwestycyjne, z czego tylko 13 podało liczbę hektarów oraz orientacyjną liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych na ww. terenach.

Wykres 1. JST posiadające tereny inwestycyjne wśród JST, które odpowiedziały na ankietę

Źródło: opracowanie własne WOI

Zestawienie miast/gmin/powiatów posiadających tereny inwestycyjne z rozwiniętą infrastrukturą pod kątem zidentyfikowanych specjalizacji – Tabela 4

Lp.	Nazwa JST	Liczba hektarów terenów inwestycyjnych w roku 2017	Liczba inwestycji, które udało się zlokalizować na przygotowanych terenach inwestycyjnych w roku 2017	Obszar obejmujący powiat
1.	Urząd Miasta Poznań	170	24	Miasto Poznań
2.	Urząd Miasta i Gminy w Międzychodzie	150	3	międzychodzki
3.	Urząd Gminy Brudzew	100	2	turecki
4.	Urząd Gminy Czarnków	75	2	czarnkowsko - trzcianecki
5.	Urząd Gminy Piła	40	15	piłski
6.	Starostwo Powiatowe Środa Wlkp.	40	3	średzki
7.	Urząd Miasta Konin	37	6	Miasto Konin
8.	Urząd Gminy Pakosław	35	1	rawicki
9.	Urząd Gminy Pakosław	35	1	rawicki
10.	Urząd Miejski Gminy Łobżenica	23	0	piłski
11.	Urząd Miasta i Gminy Wieleń	5	1	czarnkowsko-trzcianecki
12.	Urząd Gminy Grzegorzew	2	0	kolski
13.	Urząd Miasta i Gminy Kórnik	brak danych	8	poznański

Źródło: opracowanie własne WOI

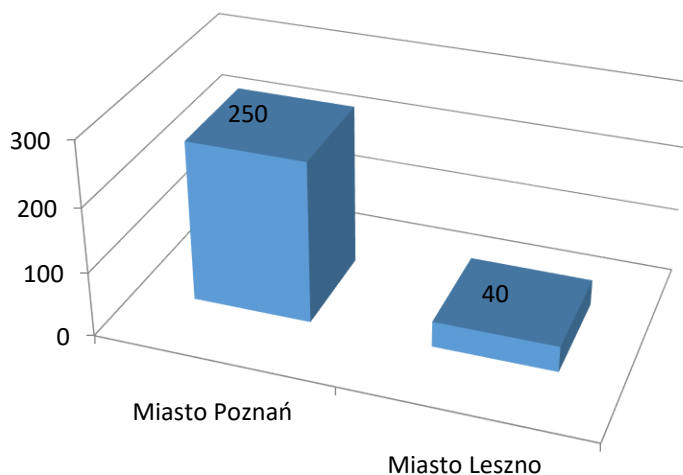
Samorząd Województwa Wielkopolskiego wdrażając RIS3 przygotował instrumenty wsparcia dla rozwijania infrastruktury terenów inwestycyjnych. W ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+, Poddziałanie 1.3.3 „Infrastruktura na rzecz rozwoju gospodarczego”, możliwe jest otrzymanie dofinansowania m.in. na rozwój terenów inwestycyjnych, gdzie premiuje się powiązanie projektu z inteligentnymi specjalizacjami regionu. W ramach przeprowadzonej ankiety zbadano m.in. czy tak przygotowana oferta wsparcia jest znana samorządom lokalnym z Wielkopolski. Z ankiet przeprowadzonych w 2017 wynika, że w ostatnich latach do Poddziałania 1.3.3 aplikowało 10 JST, 81 JST nie aplikowało. Głównym powodem nie aplikowania był brak środków na wkład własny, brak terenów inwestycyjnych – własność prywatna, brak potencjalnych inwestorów, skomplikowane procedury, brak gotowości administracyjnej, tereny inwestycyjne są już uzbrojone. W roku 2017 nie został ogłoszony nabór w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+, Poddziałanie 1.3.3 „Infrastruktura na rzecz rozwoju gospodarczego”. W 2018 r. został ogłoszony nabór na Poddziałanie 1.3.3 (nabór został powtórzony w październiku 2018).

Instytucje otoczenia biznesu i start-upy funkcjonujące na obszarze wielkopolskich JST

Zgodnie z założeniami wielkopolskiej polityki innowacji, przedstawionymi w RIS3 dla tworzenia specjalnych warunków do podnoszenia innowacyjności na poziomie lokalnym, szczególnie istotny jest dostęp przedsiębiorstw do usług proinnowacyjnych rozumianych jako usługi wspierające, służące rozwojowi firm przez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego procesu technologicznego, produktu lub usługi. Dotyczy ona w szczególności: oceny potrzeb technologicznych, promocji technologii i nowych rozwiązań organizacyjnych, wdrażania nowych technologii, innych działań, w których następuje transfer wiedzy lub innowacyjnej technologii, jak również finansowania innowacji. 32 JST odpowiedziały, że w obrębie 30 km od ich miasta/gminy/powiatu funkcjonują IOB, 30 JST wskazało liczbę tego typu funkcjonujących instytucji – 134 IOB a 14 JST potrafiło wskazać liczbę przedsiębiorstw, które korzystają z usług IOB tj. 514 przedsiębiorstw.

RIS3 wyznaczając kierunki polityki innowacyjnej, wskazuje nie tylko na istotną rolę IOB świadczących proinnowacyjne usługi, ale również na kwestię powstawania i rozwoju nowych przedsiębiorstw, takich jak np. start-upy, przez które rozumie się nowopowstałe firmy, mające nowy technologicznie pomysł, szukające możliwości jego sprzedaży. W kontekście tworzenia warunków do podnoszenia innowacyjności na poziomie lokalnym, istotne jest zanalizowanie stanu wiedzy JST w zakresie funkcjonowania na ich obszarze nowopowstałych firm. Na 159 JST 6 JST odpowiedziało, że na ich terenie funkcjonują start –upy, jednak tylko 2 JST- Miasto Poznań i Miasto Leszno wskazały liczbę tego typu przedsiębiorstw funkcjonujących na ich terenie - Miasto Poznań 250, Miasto Leszno 40.

Wykres 2. Liczba funkcjonujących start-upów na terenie danej JST

Źródło: opracowanie własne WOI

Przykłady współpracy samorządów lokalnych w zakresie promocji i wdrażania innowacji w sektorze publicznym

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020, wskazując na współpracę samorządów jako jeden z kluczowych czynników skutecznego wspierania innowacyjności na poziomie lokalnym, wymienia również promocję i wdrażanie innowacji w sektorze publicznym jako istotne obszary współdziałania samorządów lokalnych. W związku z powyższym, w ramach badania podjęto próbę identyfikacji przykładów tak rozumianej współpracy wśród JST. W rezultacie 23 JST zidentyfikowano przykłady współpracy wymienione poniżej:

- Urząd Gminy Babiak w ramach Lokalnej Grupy Działania realizuje działania promujące wschodnią Wielkopolskę;
- Starostwo Powiatowe Czarnków realizuje spotkania „Spotkanie na miedzy” z przedstawicielami innych samorządów, dotyczące gospodarki, oświaty oraz kultury;
- Urząd Gminy Dopiewo realizuje projekt partnerski tzw. projekt parasolowy polegającym na montażu instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) na obiektach mieszkalnych mieszkańców Gmin Dopiewo i Komorniki;
- Urząd Gminy Grzegorzew z innymi gminami z powiatu kolskiego bierze udział w inwestycjach mający na celu polepszenie infrastruktury drogowej;
- Urząd Miasta Kalisza przy współpracy innych samorządów wprowadził formularz elektroniczny na platformę ePUAP dotyczący między innymi deklaracji podatkowych oraz informacji o nieruchomościach, dokonał zakup modułu do systemu OTAGO umożliwiającego uruchomienie usługi informowania płatników o zbliżających się terminach płatności przez SMS oraz zakupił sprzęt i oprogramowanie dla Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Kaliszu;
- Starostwo Powiatowe Kalisz prowadzi spotkania z przedstawicielami ościennych gmin w celu złożenia wspólnego wniosku o dofinansowanie instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznych powiatu oraz gmin oraz w sprawie budowy dróg w innowacyjnej technologii betonu drogowego, organizuje i bierze udział w seminariach i spotkaniach dotyczących innowacyjnej energetyki;
- Urząd Miasta Konin realizuje projekt wsparcia rozwoju narzędzi związanych z kontraktowaniem usług społecznych w Koninie;
- Starostwo Powiatowe Konin z innymi gminami z regionu realizuje działania mające na celu integrację i harmonizację baz danych oraz udostępnianie elektronicznych usług publicznych oraz uczestniczy w tworzeniu systemu edukacji gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej;
- Urząd Gminy Kościan w partnerstwie z ościennymi gminami uczestniczy i upowszechnia innowacyjne programy edukacyjne dotyczące lokalnych produktów żywnościowych, tradycyjnych potraw i zdrowego żywienia oraz realizuje programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży i tworzy przewodnik multimedialny po Wielkopolsce;
- Urząd Miasta Krobia realizuje projekt partnerski z ościennymi samorządami - cyfryzacja administracji samorządowej, wdrożenie e –usługi oraz uruchomienie profilu zaufanego oraz realizuje projekt Urząd przyjazny rozwojowi przedsiębiorców;
- Urząd Miasta Krotoszyn w partnerstwie z ościennymi gminami - wdrożenie wysokiej jakości e-usług administracyjnych w powiecie krotoszyńskim;
- Starostwo Powiatowe Krotoszyn w partnerstwie z innymi ościennymi gminami realizuje działania mające na celu promocje przedsiębiorców poprzez nominację do nagrody starosty Krotoszyński Dąb w kategorii oraz prezentację dokonań firm – wizyta władz lokalnych i przedsiębiorców z partnerskiego Związku Gmin Marcali (Węgry);
- Urząd Gminy Lisków w partnerstwie z innymi lokalnymi samorządami realizuje projekt dotyczący termomodernizacji budynków użyteczności publicznej;
- Starostwo Powiatowe Piła w partnerstwie z innymi samorządami realizuje projekt związany z wykorzystywaniem informacji geodezyjno-kartograficznej;
- Urząd Gminy Piła w partnerstwie z innymi samorządami postawił na projekt profesjonalizacji i nowoczesności w JST - szkolenia dla pracowników, wprowadził forum ułatwiające współpracę firm ze szkołami zawodowymi - Strefowy Klaster Edukacyjny oraz jest jednym z interesariuszy projektu międzynarodowego z programu Interreg Europe Projekt RELOS 3 i uczestniczy w misjach i targach międzynarodowych realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego;

- Starostwo Powiatowe Poznań w partnerstwie z innymi ościennymi gminami i miastami realizuje projekty w zakresie m.in. edukacji, ochrony środowiska mające na celu usprawnienie i polepszenie życia mieszkańców;
- Urząd Gminy Sieraków prowadzi współpracę w ramach przynależności do stowarzyszeń tj. Lokalna Grupa Działania Puszcza Notecka, (wcześniej) Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta. Obejmuje to zarówno działania promocyjne jak i związane z wdrażaniem innowacji;
- Starostwo Powiatowe Turek z innymi samorządami wschodniej Wielkopolski podejmuje działania w zakresie edukacji dzieci i młodzieży - podniesienia kwalifikacji i umiejętności poprzez realizację programów – Innowacje, Nowoczesne Technologie, Języki Obce;
- Urząd Gminy Wągrowiec w partnerstwie z innymi samorządami z Wielkopolski realizacja działań w ramach Klastra Turystycznego „Szlak Piastowski w Wielkopolsce”;
- Urząd Gminy Wieleń przy współpracy z innymi samorządami z Wielkopolski postawił na rozwój elektronicznych systemów obsługi obywateli oraz systemów wspomagających funkcjonowanie Gminy Wieleń w ramach Projektu pn. Rozwój i integracja systemów informatycznych wspierających komunikację elektroniczną;
- Urząd Miasta Zduny w partnerstwie z ościennymi gminami - wdrożenie wysokiej jakości e-usług administracyjnych.

Ponad 70% JST finansuje działania w zakresie promocji lub wdrażania innowacji w sektorze publicznym ze środków unijnych EFS, EFRR. Pozostałe źródła finansowania powyższych działań to środki własne, budżet miasta/gminy, składki członkowskie. Budżet przeznaczony na powyższe działania jest bardzo zróżnicowany i waha się od kilku tysięcy do kilku milionów złotych.

Innowacyjne zamówienia i usługi publiczne - promowanie najlepszych dobrych praktyk z regionu

Zgodnie z przyjętymi w RIS3 założeniami polityki innowacyjnej samorządy lokalne mogą pełnić rolę aktywnych liderów zarówno inicjujących nowe rozwiązania proinnowacyjne, jak i wzmacniających kulturę innowacji. W tym kontekście kluczowego znaczenia nabierają proinnowacyjne zamówienia publiczne, służące stymulowaniu innowacyjności (popytu na innowacyjne produkty i usługi), jak również stosowanie innowacyjnych standardów usług publicznych zorientowanych na podniesienie jakości życia obywateli oraz wyższą skuteczność służby publicznej. W związku z powyższym przeprowadzone badanie miało na celu również zidentyfikowanie na ile samorządy lokalne poszukują dobrych praktyk w zakresie innowacyjnych zamówień i usług publicznych, w jakim stopniu udaje im się wdrożyć najbardziej interesujące rozwiązania oraz czy mają świadomość istniejących instrumentów wsparcia w tym obszarze (Program Horyzont 2020). 19 JST poznało dobre praktyki z zakresu innowacyjnych usług publicznych i/lub innowacyjnych zamówień publicznych realizowane przez inne samorządy nie tylko z Wielkopolski.

Przykłady wdrożenia dobrych praktyk:

- Urząd Miasta Gniezno - stworzenie Portalu Podatkowego i Biura Obsługi Klienta Zasobu Użytkowego Usługi publiczne dla mieszkańców dostępne drogą elektroniczną,
- Urząd Miejski w Kaliszu – przeprowadzenie spotkań w miastach będących partnerami w ramach projektu Partnerstwo na rzecz podnoszenia jakości i efektywności usług administracyjnych w miastach w zakresie podatków i opłat lokalnych oraz zarządzania nieruchomościami,
- Urząd Miejski w Krobi - powstanie dwóch spółdzielni socjalnych, poprawa warunków kształcenia ogólnego na terenie gminy Krobica poprzez modernizację, adaptację i doposażenie istniejących budynków gospodarczych w celu utworzenia Lokalnego Centrum Popularyzacji Nauki Edukacji i Innowacji w Krobi,
- Starostwo Powiatowe w Krotoszynie – wprowadzenie e-usług dla mieszkańców powiatu krotoszyńskiego oraz wdrożenie systemu Elektronicznego Obiegu Dokumentów i Biuletynu Informacji Publicznej,
- Urząd Miasta i Gminy Kórnik - wprowadzenie platformy zakupowej - kompleksowe rozwiązanie wspierające dokonywanie zakupów przez Urząd o wartości poniżej 30 tys. Euro,
- Urząd Gminy Łądek – wprowadzenie e-usługi, partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) w zakresie zarządzania obiektami w tym źródłami ciepła,(wymiana źródeł ciepła, niezależność energetyczna), PPP

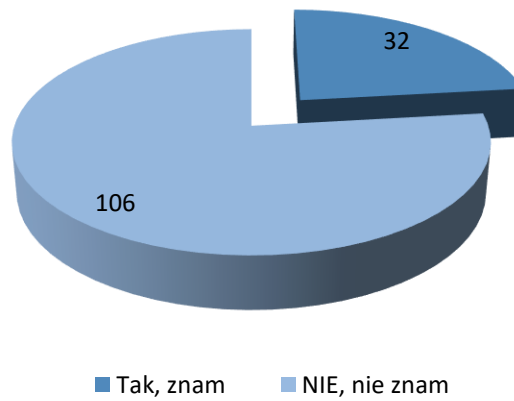
w zakresie termomodernizacji obiektów komunalnych i zarządzania energią(projekt hybrydowy), PPP w zakresie GOZ w tym gospodarka ściekowa (projekt hybrydowy),

- Urząd Gminy Lisków – monitorowanie zanieczyszczeń powietrza, usuwanie azbestu,
- Urząd Miasta i Gminy w Międzychodzie - powstanie Biura Obsługi Interesanta BOI, uruchomienie Systemu Powiadamiania SI SMS aplikacją „Blisko”,
- Urząd Gminy Piła – stworzenie Centrum Usług Wspólnych - wspólna obsługa administracyjna, finansowa, organizacyjna jednostek oświatowych oraz zamówień grupowych – np. energia, usługi pocztowe, powstanie innowacyjnego narzędzia zarządzania (narzędzia teleinformatyczne, systemy zarządzania),
- Starostwo Powiatowe w Pile – stworzenie Biura Obsługi Mieszkańca,
- Miasto Poznań - wdrożenie udogodnień dla systemu samochodów współdzielonych ang. Carsharing, wprowadzenie instrumentu online „Narzędziownik dla miejsc” - wspierający mieszkańców w oddolnych działaniach tymczasowych w przestrzeni publicznej i pustych budynkach. Instrument zawiera katalog narzędzi, przykłady ich zastosowania w praktyce w Poznaniu, informacje praktyczne związane z procedurami i źródłami finansowania, inspiracje polskie i europejskie, możliwość zgłoszenia innych udanych projektów przez mieszkańców,
- Urząd Miasta Leszno – wprowadzenie biletu elektronicznego, aplikacji mobilnej,
- Starostwo Powiatowe Leszno – cyfryzacja geodezyjnych zasobów,
- Starostwo Powiatowe w Turku - podniesienie jakości i dostępności usług geodezyjnych świadczonych przez urząd oraz usprawnienie komunikacji z klientami, intensyfikacja wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych do budowy, uruchomienia i upowszechnienia nowych, dojrzałych elektronicznych usług publicznych, w tym usprawnienie funkcjonowania administracji Powiatu Tureckiego poprzez rozszerzenie cyfrowych zasobów geodezyjnych rejestrów publicznych, poprawę ich jakości oraz dostępności, a także niezbędną rozbudowę infrastruktury aplikacyjnej i systemowej koniecznej do świadczenia e-usług,
- Urząd Gminy Sieraków - wdrożenie platformy zakupowej dla zamówień do 30 tys. euro. oraz wdrożenie mechanizmów analitycznych w związku z wykorzystywanymi mediami społecznościowymi – monitoring internetu – Brand24,
- Urząd Gminy w Wągrowcu –zamieszczono na stronie internetowej ofertę terenów inwestycyjnych Gminy,
- Urząd Miejski w Wieleniu - usprawnienia w zakresie elektronicznego udostępniania formularzy usług świadczonych w Urzędzie, wprowadzenie e-usług dla klientów Urzędu, wprowadzenie możliwości płatności kartą.

Jednym z instrumentów wsparcia w zakresie wdrażania proinnowacyjnych zamówień publicznych przez JST jest Horyzont 2020 - program finansowania badań naukowych i innowacji w Unii Europejskiej, postrzegany jako jedno ze źródeł finansowania polityki innowacji w Wielkopolsce (wskazany w RIS3). W związku z powyższym, w ramach badania zidentyfikowano na ile instrument ten jest znany samorządom lokalnym z Wielkopolski. Wśród ankietowanych 32 JST (20%) miało wiedzę na temat możliwości współfinansowania przedkomercyjnych i innowacyjnych zamówień publicznych z Programu Ramowego UE Horyzont 2020.

Wykres 3. Liczba JST, które słyszały o możliwości współfinansowania, przedkomercyjnych i innowacyjnych zamówień publicznych z Programu Ramowego UE Horyzont 2020²

² więcej informacji nt. tego typu wsparcia udziela: Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Ramowych UE Poznański Park Naukowo-Technologiczny www.rpk.ppnt.poznan.pl

Podsumowanie

Powyższe opracowanie przedstawia poziom świadomości JST w zakresie wybranych procesów innowacyjnych i potencjału innowacyjnego, wynikających z założeń V programu strategicznego RIS3 pn. „Proinnowacyjny samorząd lokalny”. W tym kontekście należy zauważyć, iż wynikające z ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. Dz.U.2017.0.1875 oraz ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. Dz.U.2017.0.1868 kompetencje samorządów lokalnych nie obejmują wprost zagadnień z obszaru polityki innowacyjnej, co oznacza, iż samorządy lokalne nie mają obowiązku prowadzenia działań w tym zakresie, jak również posiadania szczegółowych baz wiedzy dotyczących potencjału innowacyjnego. W związku z powyższym, program strategiczny RIS3 adresowany jest przede wszystkim do miast/gmin/powiatów i ich związków dobrowolnie zainteresowanych świadomą realizacją polityki innowacyjnej, a wszelkie przedstawione w opracowaniu przykłady i pozyskane od samorządów lokalnych informacje należy traktować jako pozytywny akcent lokalnej aktywności. Z uwagi na fakt, iż odpowiedzi zostały przesłane przez 159 JST na 257 JST (62%), do których zostały skierowane ankiety, można uznać, że próba jest reprezentatywna i przedstawione w niniejszym opracowaniu wnioski są miarodajne.

W obszarze: Lokalne specjalizacje i sposób ich identyfikowania przez jednostki samorządu terytorialnego (JST)

Niewiele spośród ankietowanych JST z Wielkopolski, tj. 20% JST, które odpowiedziały na ankietę, identyfikuje na swoim obszarze lokalne specjalizacje, rozumiane jako wyodrębnioną w ramach konkretnej lokalizacji, mającą duży potencjał gospodarczy/naukowy, szczególnie istotną z punktu widzenia gospodarki miasta/gminy/powiatu dziedzinę/branżę, której rozwój ma wpływ na podniesienie innowacyjności i konkurencyjności całego regionu.

W większości przypadków wskazane przez respondentów lokalne specjalizacje wpisują się w przyjęty w ramach Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020 zestaw sześciu inteligentnych specjalizacji. Najczęściej wskazywane przez JST lokalne specjalizacje są powiązane z inteligentną specjalizacją Przemysł Jutra oraz Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.

Wymieniane przez JST sposoby identyfikacji lokalnych specjalizacji dotyczą głównie działań analitycznych np. badania i analizy rynku pracy, potencjału gospodarczego. Sposoby identyfikacji lokalnych specjalizacji świadczą o tym, że podane przez JST odpowiedzi poparte są danymi statystycznymi.

W obszarze: Przykłady współpracy w ramach zidentyfikowanych specjalizacji lokalnych

15 JST podało przykłady współpracy w ramach zidentyfikowanych specjalizacji, co świadczyć może o niskim poziomie świadomości w zakresie uzyskania potencjalnych korzyści dla JST. Najczęściej JST kooperowały z podmiotami zidentyfikowanymi w ramach lokalnych specjalizacji poprzez promocję, doradztwo, realizację wspólnych projektów, w tym również w ramach klastrów i grup producenckich.

W obszarze: Nisze rynkowe na terenie województwa wielkopolskiego zidentyfikowane przez lokalne JST

32 JST na 159 (ok. 20%) JST, które odpowiedziały na ankietę, zidentyfikowało występowanie na swoim terenie nisz rynkowych, rozumianych jako część rynku, którego potrzeby nie są zaspokojone. Na 18 zidentyfikowane nisze rynkowe tylko dwóch (renowacja, produkcja instrumentów muzycznych, odlewnictwo artystyczne) nie można zakwalifikować do żadnego z obszarów inteligentnych specjalizacji, pozostałe wpisują się głównie w obszar Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, Przemysł Jutra, Wnętrza Przyszłości, nieliczne wpisują się w obszar Rozwój oparty na ICT.

Dalszej analizie należy z pewnością poddać te nisze, które nie wykazują bezpośredniego związku z ustalonymi w RIS3 obszarami inteligentnych specjalizacji, być może stanowią one fundamenty nowych specjalizacji lub dziedzin szczególnego wsparcia.

W obszarze: Tereny inwestycyjne a lokalne specjalizacje

W przeprowadzonym badaniu JST wskazały liczbę posiadanych terenów inwestycyjnych, co daje łącznie areał 770 ha w porównaniu do roku 2016 liczba ta uległa zmniejszeniu, najprawdopodobniej poprzez zmodyfikowanie pytania w ankiecie odnośnie posiadania terenów inwestycyjnych z przeznaczeniem pod specjalizację. Największy

areal terenów inwestycyjnych posiada Miasto Poznań, powiat międzychodzki, turecki, czarnkowsko-trzcianecki, piłski i średzki.

Istotną kwestią poddaną badaniu jest aplikowanie przez JST do oferowanego w ramach WRPO 2014+ instrumentu wdrażającego cele RIS3 tj. Poddziałania 1.3.3 „Infrastruktura na rzecz rozwoju gospodarczego”. W ostatnich latach 10 JST aplikowało po to wsparcie ale niestety tylko 2 JST otrzymały dofinansowanie. Głównym powodem nie aplikowania był brak środków na wkład własny, brak terenów inwestycyjnych – własność prywatna, brak potencjalnych inwestorów, skomplikowane procedury, brak gotowości administracyjnej, tereny inwestycyjne są już uzbrojone.

Warto zaznaczyć, iż Urząd Marszałkowski co roku organizuje Forum Atrakcyjności Inwestycyjnej podczas którego JST mogą dowiedzieć się jak pozyskać zagranicznych inwestorów oraz jak promować swoje projekty inwestycyjne za granicą.

W obszarze: Instytucje otoczenia biznesu i start-upy funkcjonujące na obszarze wielkopolskich JST

Z przeprowadzonego badania wynika, że 33 JST (20%) wskazało, że w obrębie 30 km od ich miast/gminy/powiatu działają lokalne instytucje otoczenia biznesu (IOB) świadczące usługi proinnowacyjne dla przedsiębiorców, ale tylko 14 JST potrafiło wskazać ilu lokalnych przedsiębiorców korzysta z usług. Z informacji uzyskanych od JST wynika, że tylko niewielki procent, z funkcjonujących na terenie danej JST, przedsiębiorców korzysta z usług instytucji otoczenia biznesu, czego przyczyną może być niska świadomość biznesu o funkcjonowaniu tego typu instytucji lub niedostosowanie usług IOB do specyfiki lokalnego biznesu.

W tym kontekście ważne jest uświadamianie JST w zakresie działań prowadzonych systemowo przez samorząd regionalny Wielkopolski na rzecz profesjonalizacji usług IOB. Urząd Marszałkowski zrealizowała kolejną edycję Konkursu „Współpraca IOB-Biznes-Nauka” adresowana była do Instytucji Otoczenia Biznesu działających wspólnie z grupą przedsiębiorstw (minimum 3 firmy). Przedsięwzięcie wspierało rozpoczęcie lub kontynuację współpracy z jednostką naukową na rzecz realizacji wspólnych prac badawczo-rozwojowych i/lub analitycznych, budujących przewagę konkurencyjną MŚP. Konkurs miał na celu wsparcie rozwoju usług IOB ze szczególnym naciskiem na profesjonalizację usługi brokerskiej.

Uczestnicy Konkursu byli dodatkowo punktowani za wpisywanie się w inteligentne specjalizacje. Projekty zrealizowane w 2018 r.:

- Klaster Spożywczy Południowej Wielkopolski – Stowarzyszenie projekt „Walidacja poprzez prototypowanie koncepcji innowacyjnego rozwiązania dla efektywnego zarządzania identyfikowalnością w przedsiębiorstwach branży spożywczej” - Wyspecjalizowane procesy logistyczne;
- Wielkopolskie Centrum Klasteringu (WCK) – projekt „Implementacja nauki do przemysłu przedsiębiorstw zrzeszonych w klastrach WCK umożliwiająca wprowadzenie innowacji procesowych, produktowych i marketingowych”- Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów;
- Leszczyńskie Centrum Biznesu sp. z o.o. - projekt „Transfer wiedzy i technologii do firm z klastra „Leszczyńskie Smaki” - Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów.

W celu wzmocnienia współpracy IOB z przedsiębiorcami i Samorządem Wielkopolski w roku 2018 reaktywowano Wielkopolską Radę Trzydziestu - zespół opiniotwórczo-doradczy, działający przy Marszałku Województwa Wielkopolskiego, w skład którego wchodzi przedstawiciele przedsiębiorców i Instytucji Otoczenia Biznesu. Rada zajmuje się problematyką związaną z innowacyjnym rozwojem Wielkopolski, uwzględniając zarówno założenia strategiczne, potencjał naukowo-badawczy, jak i aktualne wydarzenia mogące mieć wpływ na konkurencyjny rozwój Wielkopolski. Działalność WR30 zrzesza podmioty reprezentujące interesy wielkopolskich instytucji otoczenia biznesu z pięciu podregionów województwa wielkopolskiego. W ramach WR30 działa 5 zespołów eksperckich w obszarach: Inicjatywy Subregionalne, Start-upy, Ekspansja, Rynek Pracy, Otoczenie Biznesu. Również w ramach WRPO 2014+ realizowano w 2017 r. następujące działania dla Instytucji Otoczenia Biznesu:

- Poddziałanie 1.3.1 Wsparcie inkubacji przedsiębiorstw (wsparcie inkubacji przedsiębiorstw w początkowej fazie działalności poprzez zapewnienie usług potrzebnych do funkcjonowania

przedsiębiorstwa oraz wsparcie inwestycyjne na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w modelu popytowym bezpośrednim dla usług inkubacji),

- Poddziałanie 1.3.2 Poprawa jakości usług na rzecz inkubacji przedsiębiorstw (wsparcie profesjonalizacji instytucji otoczenia biznesu poprzez poprawę jakości specjalistycznych usług oraz infrastruktury IOB na rzecz inkubacji przedsiębiorstw).

Docelowo wymienione wyżej działania realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, służyć mają m.in. wzmacnianiu potencjału innowacyjnego wielkopolskich przedsiębiorstw. W tym kontekście szczególną rolę mają do odegrania samorządy lokalne, które będąc najbliżej przedsiębiorców mogą wspierać ich rzetelną informacją w zakresie dostępnych form pomocy. Tak widziana rola lokalnych samorządów jest możliwa tylko w przypadku wzmacniania ich wiedzy i świadomości w zakresie zachodzących w regionie procesów innowacyjnych.

Szczególnie niski jest poziom wiedzy JST o funkcjonujących na ich terenie start-upach. Tylko 6 JST potrafiły wskazać istniejące start-upy na swoim obszarze.

W zakresie liczby funkcjonujących przedsiębiorstw typu start-up wyróżnia się Miasto Poznań. Jest to z pewnością zasługa nie tylko promocji Poznania jako miasta „know-how”, ale przede wszystkim ulokowania wielu ośrodków akademickich, których absolwenci z nowymi pomysłami (start-up) często podejmują decyzję o rozpoczęciu prowadzenia własnego przedsiębiorstwa właśnie w tym mieście.

JST (głównie Miasto Poznań i Miasto Leszno) starają się wspierać rozwój start-upów na ich terenie poprzez spotkania z przedstawicielami środowiska start-upów, wpieranie, nie tylko finansowe, wydarzeń start-upowych, oraz oddelegowanie do współpracy ze start-upami pracowników znających specyfikę działania tych firm.

W obszarze: Przykłady współpracy samorządów lokalnych w zakresie promocji i wdrażania innowacji w sektorze publicznym

Z podanych przykładów współpracy samorządów lokalnych w zakresie promocji i wdrażania innowacji w sektorze publicznym wynika, że w dużej mierze są to działania mające na celu zwiększenie dostępności i poprawę jakości świadczonych usług publicznych. Działania te są głównie finansowane ze środków unijnych EFS, EFRR; w mniejszym stopniu ze środków własnych, budżetu miasta/gminy, składek członkowskich. Budżet przeznaczony na powyższe działania jest bardzo zróżnicowany i waha się od kilku tysięcy do prawie kilkudziesięciu milionów złotych.

W obszarze: Innowacyjne zamówienia i usługi publiczne - promowanie najlepszych dobrych praktyk z regionu

Niespełna 12% JST inspirowane jest dobrymi praktykami innych samorządów. W większości są to działania mające na celu poprawę jakości obsługi mieszkańców, tj.: stworzenie Biur Obsługi Mieszkańców bądź udostępnienie elektronicznych usług publicznych.

Nawiązując do oferowanego w ramach Horyzontu 2020 instrumentu dot. wsparcia przedkomercyjnych i innowacyjnych zamówień publicznych, zaledwie 32 JST ma wiedzę na temat tego instrumentu. Ani jedna JST z Wielkopolski nie pozyskała w ramach tego instrumentu wsparcia. Należy zatem zintensyfikować działania uświadamiające w zakresie oferty Programu Horyzont 2020. Statystyki dot. Programu Horyzont 2020 dowodzą, że program nie jest popularny wśród wielkopolskich JST, w przeciwieństwie do JST Europy Zachodniej, które z sukcesem zdobywają dofinansowanie w ramach tego instrumentu.

Jednostki samorządu terytorialnego prowadzą świadomą politykę innowacyjną.

Od początku 2017 r. Samorząd Województwa Wielkopolskiego (Departament Gospodarki UMWW) rozpoczął realizację pięcioletniego, międzynarodowego projektu RELOS3 - od regionalnej do lokalnej: udane wdrażanie strategii inteligentnych specjalizacji” w ramach programu INTERREG EUROPE. W praktyce oznaczało to pozyskanie alternatywnego źródła finansowania dla realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2015-2020 (zwanej regionalną strategią inteligentnych specjalizacji), w ramach celów programu strategicznego „Proinnowacyjny samorząd lokalny”. Projekt realizowany z partnerami z Metropolii Bolonia (Włochy), Miasta

Tartu (Estonia), Agencji Rozwoju Gospodarczego Sabadell (Hiszpania), Miasta i Gminy Emmen (Holandia) oraz Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Malty ma na celu doskonalenie wdrażania regionalnej polityki innowacji w obszarze inteligentnych specjalizacji. Wiedza pozyskana dzięki RELOS3 trafiła zarówno do partnerów projektowych jak i ich interesariuszy (w Wielkopolsce są to m.in. miasta Piła, Leszno, Kalisz, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski oraz instytucje otoczenia biznesu z różnych zakątków naszego województwa). Docelowo w efekcie realizacji projektu, zgodnie z wymogami programu Interreg Europe, powstanie Regionalny Plan Działań dla Wielkopolski, który na bazie pozyskanych dobrych praktyk pozwoli udoskonalić dostępne w regionie instrumenty wsparcia lokalnego potencjału innowacyjnego. Szczególną wartością projektu w 2017 r. było wzmocnienie wzajemnych relacji pomiędzy wielkopolskimi samorządami jak również zwiększenie świadomości konieczności specjalizowania się w celu efektywnego konkurowania na rynku krajowym i zagranicznym.

Dalsza współpraca regionu z samorządami lokalnymi

Podsumowując ogólny poziom świadomości JST w wyżej wymienionych obszarach należy jeszcze raz podkreślić, że V program strategiczny RIS3 jest adresowany tylko do tych samorządów, które chcą świadomie prowadzić politykę proinnowacyjną. Głównym wnioskiem płynącym z badania jest konieczność intensyfikacji działań informacyjnych, tak aby w dalszej kolejności rozwinąć partnerską współpracę z samorządami.